

Posudek doktorské disertační práce paní Mgr. Stanislavy Svěchotové: Metody personálního výběru – diagnostický přínos sebedeskriptivních a projektivních postupů

Předložená disertační práce řeší problematiku konfliktu pojetí psychodiagnostiky mezi základním teoretickým paradigmatem hodnotícího psychologa a jeho praktickou aplikací psychometrických testů, které mohou být založeny na naprosto odlišném teoretickém přístupu. Práce je přiměřeně rozsáhlá, na 160 stranách se v ní autorka velmi dobře vypořádala především s teoretickými východisky psychoanalytického pojetí chápání identity a vlivu společenských změn v globálně-paranoidním světě. Praktická část ovšem s teoretickou poněkud méně „komunikuje“, jakoby obě části žily svým samostatným životem, kdy empirická část práce působí jaksí „naroubovaně“ na zdůrazněnou teoretickou část opřenou o psychoanalytické pojetí světa. Text je dobře dokumentován bohatým seznamem odborné literatury, se kterou autorka velmi dobře pracuje.

V rozsáhlé teoretické části práce autorka vyčerpávajícím způsobem probírá různé aspekty psychoanalytického pojetí osobní a kolektivní identity, přičemž největší pozornost věnuje zejména pojmovému vymezení psychoanalýzy, popisuje základní modely psýché, veškeré vývojové teorie, obranné mechanismy, self-objektní pojetí, až teoretická část působí dojmem základní učebnice psychoanalýzy. Škoda, že se toto zaměření nikterak neobjevuje v názvu disertační práce. Za velmi přínosnou kapitolu považuji definování parametrů psychické způsobilosti pracovníků v bezpečnostních službách (1.3.3) a autorkou uvedené zkušenosti při retestování pracovníků s nálezy hrubé osobnostní psychopatologie prestrukturálního charakteru. Autorka považovala také za důležité zabývat se autoritativním omezováním výběru psychodiagnostických metod a jejich potřebou centralizace v silových resortech, která vede k zúžení diagnostiky na administrativní úkon poněkud povrchního charakteru, kdy analýza nevědomých motivů uchazečů se obtížně argumentuje a kvantifikuje, přesto z klinické zkušenosti vyplývá, že je nezbytné nutná pro zjišťování právě nevědomých mechanismů volby povolání v bezpečnostních složkách. Autorka velmi citlivě interpretuje rozhodování psychologů silových složek pod vlivem tlaku autority Evropské unie a vysvětluje tím evidentní anální vzdor či falickou kastracní úzkost bezpečnostní administrativy. Rozsáhlá je také část věnovaná psychoanalytické typologii osobnosti a vlivu společenského paradigmatu. V závěru teoretické části práce se autorka zaměřila na problematiku personálních výběrů, jejich metodologii a vymezení pojmu psychické normality. V kapitole o významu lingvistiky v popisu psychické reality je škoda, že autorka více nerozpracovala například teorie podle Foucaulta či Lacana.

V praktické části práce si autorka přiměřeně objektivním způsobem vymezila metodologii svého empirického přístupu, v jehož rámci si ve vztahu k vymezeným problémům stanovila hypotézy, které následnou kvantitativně pojatou analýzou ověřila. Svou práci uzavřela diskusí zahrnující ověření hypotéz a závěry. Velmi kvalitní je statistické zpracování rozsáhlého vzorku populace. Poněkud postrádám konečné shrnutí například ve formě několika vymezených bodů – jakýchsi „highlights“. Také z hlediska členění v úvodu práce by bylo praktické jasnější vymezení cílů práce, přesné definování problémů a jejich analýza.

Autorka otevírá citlivé téma vlastní sebereflexe psychologů, jenž mají jako hlavní specializaci psychodiagnostiku, kterou lze realizovat buďto rutinně ve skrytu vlastních nevědomých obranných mechanismů nebo s hlubinným přístupem náročným nejen na sebeanalýzu či dlouhodobý psychoanalytický výcvik včetně supervize, ale i náročný na zvládnutí svých často nevědomých narcistických saturací. Posuzovanou práci lze považovat za vcelku úspěšný pokus o zmapování této velmi rozsáhlé problematiky, kdy v některých případech se autorka více pohybuje v oblasti psychoanalytické až psychoterapeutické, zatímco jinde spíše usiluje o přímé aplikační vyústění ve změně přístupu k převažující behaviorální psychodiagnostice. Z hlediska případného publikování práce by bylo namístě ji v tomto směru více vyvážit.

Celkově jde o práci, která dobře vyjadřuje jak autorčinu teoretickou fundovanost, tak i četné praktické zkušenosti, které v oblasti personalistiky a psychodiagnostiky v průběhu své praxe získala.

Závěrem:

Posuzovanou doktorskou disertační práci považuji za velmi kvalitně a odpovědně zpracovaný odborný text, po určitých, spíše strukturálních úpravách využitelný k publikování – možná jde spíše o dvě odlišné práce spojené v jednu. Práci proto doporučuji k obhajobě, po jejímž úspěšném průběhu by měla autorka získat titul Ph.D.

V Praze dne 18.11.2010

PhDr. Martin Cipro, Ph.D.

Katedra psychologie a sociologie řízení

Podnikohospodářská fakulta

Vysoká škola ekonomická v Praze

U